

UNIJA SLOBODNIH SINDIKATA

CRNE GORE

Broj: 741

Podgorica, 02.11.2017.

PROGRAM RADA

UNIJE SLOBODNIH SINDIKATA CRNE GORE

01.11.2017 - 01.11.2022.

Novembar, 2017. godine

Na osnovu člana 39 stav 1 alineja 1 Statuta Unije slobodnih sindikata Crne Gore, broj 742 od 02.11.2017.g., delegati Trećeg redovnog Kongresa Unije slobodnih sindikata Crne Gore, održanog u Podgorici 01.11.2017. godine, usvojili su

PROGRAM RADA za mandatni period 01.11.2017 - 01.11.2022.

U mandatnom periodu 01.11.2017.g – 01.11.2022.g. Unija slobodnih sindikata Crne Gore (USSCG) nastaviće započetu realizaciju Programske ciljeve utemeljenih na Osnivačkom kongresu održanom 1. novembra 2008.g. U tom smislu, našu pažnju posebno ćemo fokusirati na:

▪ ŽIVOT I RAD U PRAVEDNOJ I DEMOKRATSKOJ DRŽAVI

U periodu između dva kongresa, Crna Gora je dobila status kandidata i u junu 2012.g. otpočela pregovore za članstvo u Evropskoj uniji. USSCG je snažno podržavala proces evropskih integracija i upravo tu činjenicu smatramo od posebnog značaja za dalji razvoj demokratskih procesa i uspostavljanje pravednog društva zasnovanog na vladavini prava i odgovornosti vlasti kada je u pitanju puno poštovanje i unapređenje ljudskih prava i sloboda, uključujući sindikalna prava i slobode, i sprječavanje svakog oblika diskriminacije.

U tom pravcu USSCG će pratiti proces pristupanja EU preko predstavnika koje je kandidovala u pregovaračke timove, kao i preko punopravnog članstva u Zajedničkom savjetodavnom odboru, koji se formira za svaku zemlju posebno, kao savjetodavno tijelo Savjeta za pridruživanje, a čine ga predstavnici sindikata, poslodavaca, Vlade i NVO sektora. Zajednički savjetodavni odbor može da piše preporuke Savjetu za pridruživanje, koji je sastavljen od predstavnika EU i šefova vlada ili država zemalja kandidata, sa zaduženjem da prati konkretnu realizaciju na ispunjenju zadataka po svim poglavljima. U tom smislu, Zajednički savjetodavni odbor predstavlja važan mehanizam koji omogućava da se glas predstavnika radnika, poslodavaca i civilnog društva direktno uključi u proces pristupanja u EU.

Posebno u periodu nastajanja USSCG, ali nažalost i danas, naši sindikalni aktivisti i članstvo izvrgnuti su velikim pritiscima i antisindikalnoj diskriminaciji zbog svog opredjeljenja da žele da postanu članovi USSCG i pridruže nam se u borbi za ostvarenje postavljenih programske ciljeve. Pritisci se vrše i na zaposlene koji pokušaju da iniciraju osnivanje sindikalnih organizacija pri USSCG, što se posebno odnosi na sektor javnih službi i državne organe. Postoje brojni dokazi o takvim slučajevima.

Iz tih razloga USSCG u potpunosti razumije poziciju diskriminisanih pojedinaca i organizacija i snažno će pokretati, ali i podržavati, sve vidove borbe na iskorjenjivanju takvih devijantnih pojava i uspostavljanju pravednog i demokratskog društva.

▪ ZAPOSLENOST, ZARADE, SOCIJALNA SIGURNOST

Jedan od ključnih zadataka USSCG u ovom mandatnom periodu biće borba za veći stepen socijalne sigurnosti naših članova, što se postiže stabilnijim ugovorima o radu, otvaranjem novih radnih mesta, većom zapošljenošću, povećanjem prosječne zarade, garantovanjem minimuma prava u oblasti zdravstvenog, penzijskog i socijalnog osiguranja, koji će svakom građaninu Crne Gore omogućiti dostojan život. To nije utopijski ideal, to je

realnost koju Crna Gora može i mora da ostvari obzirom na mali broj stanovnika u odnosu na bogatstvo prirodnih resursa sa kojima raspolaže. USSCG će insistirati na pravednijoj preraspodjeli ukupnog nacionalnog dohotka, koja je u ovom trenutku na štetu ogromnog broja građana, a u korist šačice pojedinaca. Takođe, insistiraćemo na uvođenju veće stope poreza na bogatstvo i ekstra profit, te konfiskaciji nezakonito stečene imovine u korist državnih socijalnih fondova.

USSCG će nastaviti sa monitoringom i inicijativama prema Inspekciji rada, insistirajući na njenoj agilnijoj i profesionalnijoj ulozi u primjeni zakona i poštovanju prava zaposlenih. Nastavićemo i započetu kampanju borbe protiv rada na crno, koji je veoma izražen, a ne postoji nikakva osmišljena kontinuirana aktivnost na njegovom suzbijanju.

▪ **REFORME, TRANZICIJA, PRIVATIZACIJA**

Tranzicioni proces u Crnoj Gori još nije završen, a ostala su i brojna društvena bogatstva koja će u narednom periodu biti predmet privatizacije. Za sve nas je od posebnog značaja da se ne dozvoli ponavljanje apokalipse iz prethodnog privatizacionog perioda, koja nam je stavila katanac na brojne fabrike, crnogorsku privredu bacila na koljena i bespovratno ugasila na desetine hiljada radnih mjesta. Krajnji je trenutak da se zaustavi dalje urušavanje privrednih kapaciteta, stvaranjem tržišnih uslova za dovođenje pravih strateških partnera, bolje rečeno renomiranih investitora koji svoj profit ne ostvaruju sitnim prevarama i berzanskim malverzacijama, nego mukotrpnim radom, osvajanjem novih tehnologija i assortimana, poštovanjem obaveza prema zaposlenim i državi.

Sticanjem reprezentativnosti na nacionalnom nivou, USSCG je stekla pravo učešća u institucionalnim tijelima u kojima se donose odluke o daljim reformama i privatizaciji. Preko naših predstavnika u Savjetu za privatizaciju i tenderskim komisijama u kojima budemo participirali, zalagaćemo se za transparentnu, pravednu i efikasnu privatizaciju, sa posebnim ciljem da sistemi poput Elektroprivrede, rudnika, Željeznice, Luke Bar, Plantaža, Aerodoroma, komunalnih usluga, itd., ostanu u većinskom vlasništvu države. Istovremeno, preko naših predstavnika u Socijalnom savjetu, Fondu PIO, Fondu zdravstva, Zavodu za zapošljavanje, i dr., uz stalnu komunikaciju sa svim poslaničkim klubovima u Skupštini Crne Gore, pratićemo donošenje reformskih zakona, i uticati na njihovo poboljšanje, u mjeri u kojoj to bude potrebno i izvodljivo, kada su u pitanju interesi naših članova i zaposlenih.

▪ **SOCIJALNI DIJALOG I SOCIJALNO PARTNERSTVO**

USSCG je dala veliki doprinos razvoju socijalnog dijaloga u Crnoj Gori, svojom inicijativom i aktivnom kampanjom na donošenju Zakona o reprezentativnosti sindikata, na osnovu kojeg je krajem 2010.g. uspostavljen pluralizam reprezentativnih sindikata i njihovo pravo da, po tom osnovu, učestvuju u kolektivnom pregovaranju i socijalnom dijalogu na svim nivoima. Ulaskom naših predstavnika u Socijalni savjet (maj 2011.g.) učinili smo njegov rad transparentnim i dinamičnjim iniciranjem niza tema od aktuelnog značaja za ekonomsko-socijalni položaj zaposlenih.

U prethodnom periodu USSCG je uspostavila korektnu saradnju sa Unijom poslodavaca Crne Gore, kao jedinom reprezentativnom poslodavačkom organizacijom. Niz zajedničkih aktivnosti koje smo ostvarili pokazale su da partnerstvom zasnovanim na međusobnom razumijevanju i interesnom, a ne konfliktnom vođenju socijalnog dijaloga, naše asocijacije i njihovo članstvo mogu da ostvare mnogo više benefita.

USSCG će nastaviti da razvija započeti trend građenja autentičnog i konstruktivnog, na argumentima zasnovanog, socijalnog dijaloga na svim nivoima, uz uzajamno poštovanje socijalnih partnera.

▪ **KOLEKTIVNO PREGOVARANJE**

Novi Opšti kolektivni ugovor je zaključen 22.03.2014.g. Time su brojni zaposleni, koji nemaju zaključene kolektivne ugovore u svojim djelatnostima i preduzećima, ponovo stekli brojna prava, od kojih neka u većem obimu od prethodnog. Opšti kolektivni ugovor je potpisana na period od dvije godine, a 27.06.2016. godine USSCG je zajedno sa ostalim socijalnim partnerima i Ministarstvom rada i socijalnog staranja potpisala Sporazum o produženju važenja Opšteg kolektivnog ugovora za period do 30. juna 2018. godine.

Nacrtom zakona o radu, čije se usvajanje očekuje početkom 2018. godine, propisano je da će se Opšti kolektivni ugovor uskladiti sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu. Imajući u vidu značaj Opšteg kolektivnog ugovora za sve zaposlene, jedan od ključnih zadataka USSCG u ovom mandatnom periodu biće angažman na zaključivanju Opšteg kolektivnog ugovora, koji ne smije da sadrži manji obim prava u odnosu na važeći.

U sve većoj krizi je kolektivno pregovaranje na bipartitnom nivou (granski kolektivni ugovori i kolektivni ugovori kod poslodavca), što je posledica niskog stepena kulture socijalnog dijaloga i neoliberalnih trendova. USSCG će u narednom periodu insistirati na uvođenju zakonskih mehanizama kojim će se stimulisati društveno odgovorni poslodavci koji imaju zaključene kolektivne ugovore, odnosno destimulisati poslodavci koji sprječavaju sindikalno organizovanje sa namjerom da izbjegnu socijalni dijalog.

USSCG će posebno insistirati da benefiti koje, kroz socijalni dijalog i kolektivne ugovore, sindikati izbore za zaposlene, pripadnu isključivo članovima sindikata potpisnika kolektivnih ugovora.

USSCG će nastaviti da se snažno suprotstavlja zagovornicima koncepta neoliberalne ekonomije, koji vrše stalni atak na stečena prava zaposlenih, pokušavajući da na teret tih prava omoguće sticanje većeg profita vlasnicima kapitala.

▪ **RADNO I SOCIJALNO ZAKONODAVSTVO**

Usvajanje novog Zakona o radu se očekuje početkom 2018. godine. Imajući u vidu da je značajan broj pravnih instituta dodat, izmijenjen ili da je dobio novu formu, praćenje njegove implementacije mora biti jedna od prioritetnih obaveza u ovoj oblasti. To podrazumijeva i pružanje pune informacije i instrukcija sindikatima, sindikalnim organizacijama i članstvu o njihovim pravima i obavezama koje će proisticati iz novog zakona, kao i mehanizmima kako da ta prava štite ili ostvaruju. Istovremeno, u slučaju uočavanja bilo kakvih neočekivanih devijacija u primjeni novog zakona, obaveza je rukovodstva USSCG da promptno reaguje i pokrene pravovremenu kampanju na njihovom otklanjanju.

Takođe, obaveza je rukovodstva USSCG da u predstojećem mandatnom periodu aktivno prati izmjene: Zakona PIO, Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Zakona o zdravstvenom osiguranju, zbog njihovog značaja za ukupan socijalno-ekonomski položaj zaposlenih i građana. U tom dijelu posebna kampanja će biti posvećena realizaciji revidiranih kongresnih rezolucija: o nužnosti izmjene penzionog sistema; o poštovanju prava zaposlenih na 40-o satnu radnu sedmicu i prava na odmor nedjeljom i praznikom.

▪ **STAMBENA PROBLEMATIKA**

Rješavanje stambenog pitanja, je jedno od ključnih egzistencijalnih pitanja za svakog zaposlenog i građanina. Nažalost, u periodu tranzicije, tačnije od 90-ih godina do danas, ova problematika je marginalizovana od strane države. Izostajanje konkretnih zakonskih rješenja, onemogućilo je sindikate da u kolektivnom pregovaranju izdejstvuju klauzule kojim se poslodavci obavezuju na izdvajanje dijela profita u svrhu kvalitetnog rješavanja stambenih pitanja zaposlenih. Posledica toga je, trenutno, beznadan položaj ogromnog broj zaposlenih koji su u podstanarskom statusu ili sa neadekvatno riješenim stambenim pitanjem.

Kao potpisnica Evropske socijalne povelje, koja propisuje da svako ima pravo na stanovanje, naša država se obavezala da će promovisati pristup stanovanju adekvatnog standarda, odnosno da će cijenu stanovanja učiniti dostupnom onima koji ne raspolažu adekvatnim resursima. U vezi sa tim, USSCG se tokom prethodnog mandatnog perioda zalagala za formiranje jedinstvenog nacionalnog stambenog fonda u okviru kojeg bi se, uz podršku lokalnih uprava (plac za gradnju oslobođen od plaćanja cijene zemljišta i komunalija), gradili socijalni stanovi, tj. stanovi koji bi se rentirali po minimalnim cijenama za zaposlene koji nijesu u ekonomskoj mogućnosti da na drugi način riješe to pitanje. Pravo na zakup socijalnog stana zaposleni bi mogao koristiti dok ispunjava propisane kriterijume, odnosno dok ne stekne ekonomski uslove da to pitanje rješava samostalno. Sredstva od zakupa koristila bi se za održavanje postojećeg fonda socijalnih stanova, koji bi bio u državnom vlasništvu, dok bi preostali dio sredstava bio usmjeren na izgradnju novih socijalnih stanova. U tom smislu, u saradnji sa NVO sektorom, USSCG je formirala Mrežu za afirmaciju socijalnog stanovanja, u okviru koje je prema Skupštini 24.12.2014.g. uputila Inicijativu za izmjenu Ustava Crne Gore, kako bi se pravo na stan prepoznalo kao ustavno pravo građana. Posebno je potencionirana politika socijalnog stanovanja koja se, po mišljenju podnosioca Inicijative, ne realizuje na pravi način. S tim ciljem potrebno je nastaviti sa kampanjom kojom će se crnogorskoj javnosti predložiti održivi modeli socijalnog stanovanja, koji će građanima, koji nemaju prilike da kupe stan na tržištu, omogućiti da stan zakupe kod države za prihvatljivu zakupninu.

▪ **ZAŠTITA I ZDRAVLJE NA RADU**

Tema zaštite i zdravlja na radu i dalje je, pored svog značaja, nepravedno zapostavljena u Crnoj Gori. Poboljšanje uslova rada kao i promovisanje sigurnosti, zdravlja i zaštite na radu, adekvatna primjena Zakona o zaštiti i zdravlju na radu ali i unapređenje ovog Zakona kroz dalje izmjene i dopune biće jedna od prioritnih aktivnosti rukovodstva USSCG u predstojećem mandatnom periodu. Interes je, ne samo zaposlenih i poslodavaca, već čitavog društva, ostvarivanje najvišeg nivoa zaštite i zdravlja na radu kako bi se neželjene posljedice kao što su povrede na radu, profesionalne bolesti i bolesti u vezi sa radom svele na najmanju moguću mjeru ili pak eliminisale tamo gdje je to moguće. Zabrinjavajuće veliki broj poslodavaca u Crnoj Gori ne posjeduje akt o procjeni rizika kao temeljni akt u području zaštite na radu, a koji je Zakonom propisan kao obavezан. Prekovremen rad koji je u Crnoj Gori postao pravilo, a ne izuzetak, a koji se uvodi i sprovodi bez poštovanja Zakona o radu, dovodi u nezavidan položaj zaposlene, posebno one koji rade na naročito teškim i po zdravlje opasnim poslovima. Osim toga, posebno je zabrinjavajuća činjenica da ni Institut za javno zdravlje, ali ni Medicina rada niti bilo koja druga institucija u Crnoj Gori nema evidenciju o broju profesionalnih oboljenja, dok je sa druge strane već godinama unazad evidentna potreba za revizijom liste

profesionalnih oboljenja. Činjenica da, i pored reagovanja Evropske komisije, naša Vlada još uvjek nije revidirala odredbu Zakona o zaštiti i zdravlju na radu kojom bi se na adekvatan način propisao postupak izbora predstavnika zaposlenih za zaštitu i zdravlje na radu iz reda zaposlenih, dodatno pogoršava cjelokupnu sliku kada je u pitanju ova oblast u Crnoj Gori. Stoga će USSCG u narednom mandatnom periodu nastaviti sa ranije započetom kampanjom "Siguran rad za siguran život!", kako bi se još sistematičnije bavila ovim pitanjima i izdigla ih na nivo koji im pripada.

- **SINDIKALNA PRAVA I SLOBODE**

Sindikalna prava i slobode zaposlenih su i dalje na zabrinjavajućem nivou u jednom broju djelatnosti. Zaposleni se, na razne načine, demotivišu da pristupaju sindikatima i formiraju svoje sindikalne organizacije. Vrlo je izražen i pritisak na zaposlene kojim se njima uskraćuje pravo na opredjeljenje između više sindikata, odnosno usmjeravaju se u tzv. poslodavačke „žute“ sindikate. Takva pojava direktna je prijetnja održivosti autentičnog socijalnog dijaloga, ali i socijalnog dijaloga uopšte. USSCG će nastaviti beskompromisnu borbu protiv svih pojedinaca, poslodavaca ili institucija koji, na bilo koji način, doprinose pospješivanju antisindikalne diskriminacije. U toj borbi naša pozicija će u narednom periodu biti ojačana, obzirom da smo u međuvremenu postali punopravni članovi Evropske konfederacije sindikata i Međunarodne konfederacije sindikata, a time stekli i veću prohodnost prema međunarodnim institucijama koje su kompetentne za rješavanje ovih pitanja.

Inače, do kraja tekuće godine očekuje se usvajanje novog Zakona o reprezentativnosti sindikata, kojim će se otkloniti prepoznata barijera u važećem zakonu, koja je ostavljala mogućnost poslodavcima da opstruiraju utvrđivanje reprezentativnosti sindikata kod poslodavca.

- **UNUTRAŠNJA KOHEZIJA, SARADNJA I ZAJEDNIČKO DJELOVANJE ČLANICA USSCG**

- **ORGANIZACIONA I KADROVSKA IZGRADNJA USSCG**

Činom sticanja reprezentativnosti, USSCG je u nadležnost dobila i brojne obaveze koje proizilaze iz našeg učešća u bipartitnom i tripartitnom socijalnom dijalogu. Osim toga u prethodnom mandatnom periodu, USSCG je pristupilo više reprezentativnih granskih sindikata, strukovnih sindikata i sindikalnih organizacija, čime je značajno povećan obim posla Stručne službe.

Sve to zahtijeva i čini neophodnim da se, paralelno sa rastom USSCG, jačaju i njeni organizacioni i kadrovski kapaciteti, kako bi mogli adekvatno, efikasno i kvalitetno da odgovorimo svim zahtjevima i izazovima koji se pred nas postavljaju. Obezbeđivanje adekvatnog poslovnog prostora za rad Stručne službe USSCG osnovni je preduslov za njen kvalitetan rad i mora biti prioriteta cilj u ovom mandatnom periodu.

- **MEĐUNARODNA SARADNJA**

Na međunarodnom planu USSCG je u prethodnom mandatu uspjela da ostvari veoma dinamičnu međunarodnu aktivnost i pored brojnih obaveza na unutrašnjem planu i finansijskih poteškoća. USSCG je u tom periodu nastavila sa plodotvornom regionalnom i međunarodnom saradnjom.

Ono što je posebno krasilo ovaj izvještajni period na planu međunarodne saradnje jesu brojne ponude koje je USSCG dobijala od sindikalnih kolega iz evropskih zemalja, za partnersko učešće u internacionalnim projektima, što predstavlja dokaz našeg sve većeg rejtinga u međunarodnom sindikalnom pokretu. Tako smo bili u prilici da uspostavimo saradnju na projektima sa sindikatima iz Italije, Njemačke, Austrije, Velike Britanije, Španije, Poljske, Bugarske, Rumunije, Malte... Oko 30 naših kolega-ca imalo je priliku da stekne nova sindikalna iskustva i informacije na razne sindikalne i druge aktuelne teme, ali i prijateljstva širom Evrope.

Kao punopravna članica Evropske konfederacije sindikata i Međunarodne konfederacije sindikata, USSCG će nastaviti da razvija međunarodnu sindikalnu saradnju, kako bi bila na izvoru svih ključnih međunarodnih događaja i informacija.

▪ **INFORMISANJE I EDUKACIJA**

Informisanje i edukacija sindikalnog članstva prepoznati su od strane USSCG kao pitanja od posebnog strateškog značaja za dalji razvoj i jačanje USSCG.

U ovom mandatu, informisanje članstva mora biti mnogo izražajnije, te bazirano na razvoju i jačanju onih mehanizama masovne komunikacije koji omogućavaju brz pristup članicama i članstvu. Naime, tokom deset godina svog postojanja Unija slobodnih sindikata Crne Gore (USSCG) razvila se u modernu sindikalnu centralu sa brojnim granskim sindikatima, sindikatima, sindikalnim organizacijama i individualnim sindikalnim članstvom. Međutim, mnoge aktivnosti koje je USSCG ostvarila na zaštiti interesa i poboljšanju ekonomsko-socijalnog položaja sindikalnog članstva i benefiti koje je postigla za njih su ostali nepoznana zbog nedostatka adekvatnog sistema informisanja. Naime, informisanje putem radnih sastanaka na terenu, osim što je veoma zahtjevno u vremenskom, kadrovskom i finansijskom smislu, nije adekvatno ponajviše zbog slabog odziva članstva da prisustvuje tim sastancima. Na drugoj strani, prezentacija aktivnosti USSCG putem javnih saopštenja i održavanja press konferencija pokazala se nedovoljnim i neefikasnim načinom komunikacije sa članstvom. Time je izostala i veća motivacija sindikalnog članstva da se uključe, solidarišu i pruže veću podršku vidovima sindikalne akcije koje je USSCG preduzimala. Zato USSCG u narednom periodu mora posebnu pažnju posvetiti potpunijoj informisanosti sindikalnog članstva. U tom smislu, u narednom mandatnom periodu posebnu pažnju treba pokloniti uspostavljanju sveobuhvatnog i efikasnog informacionog sistema koji će se oslanjati na napredne tehnologije i oblike komunikacija sa sindikalnim članstvom preko sajta USSCG-a, namjenskih portala i socijalnih mreža (internet, facebook, twiter...). Time bi se, u realnom vremenu, ostvarilo snažno prisustvo USSCG u javnosti. To prevashodno podrazumijeva obezbjeđivanje finansijskih sredstava i kadrovskog potencijala, koji bi osmišljavalci i realizovali takve vidove komunikacije sa sindikalnim članstvom.

Generalni sekretar
Srđa Keković